

СОНЯШНИК

РІК II.

ЧЕРВЕНЬ — 1957 — JUNE

Ч. 18

КОЛІР ЧОРНИЦІ

Хор української рідної школи ім. Ів. Франка в Саншайні, Австралія, що здобув першу нагороду, на балю-концерті, улаштованому Українською Шкільною Радою провінції Вікторія в Мельбурні. Керівник хору — пані Марія Липкевич.

Фото: І. Святківський.

Катрусі та Любі Шевченко з Енфілд Геїтс, Південна Австралія. Дуже дякую за Вашого листа. Звичайно, що я Вас обох на тому фоті в "Соняшнику" відразу пізнав — Ви так точно написали, що я не міг не пізнати.

І малюнок-загадку Ви правильно розгадали: авжеж, що того пам'ятника так збудували, "щоб кожен міг догадатись, що то пам'ятник Т. Г. Шевченкові". З Австралії тільки Ви вдвох прислали розгадку. Дуже дякую! Великі ростіть та гарно вчіться!

Ваш редактор

П. Волиняк

І. БОДНАРЧУК

Як вони прийшли на це місце, то тут була тоді сама пуша. Їхніх ніг чіплялось терня, поміж камінням повзали гадюки. Але на деревах співали пташки, виспівували на всю долину, і в бур'янах між камінням скрито воркотів потічок.

Не хотілось нікуди йти звідси. Змучені довгим маршрутом познімали наплечники, сиділи на каменях. Провідник пройшовся понад берегом, розглянути поле. Вернувся і сказав:

— Тут заночуємо. —

“Це вже тут? А деж тоді спати? Ні хати, ні ліжок!...” Подумали хлопці. Але вони вірили в свого провідника. Його слово для них святе. З ним їм нічого не страшно.

Поблизу була стара, велика клуня. Провідник повів їх у клуню, показав їм, де вони будуть ночувати. Хлопці стали під стіну, один одного підсаджували на засторонок.

— Тут сіно, пахуче сіно! Тут заночуємо! — зраділи хлопці. Позносили сюди свої речі, поставили варту. Провідник наказав збірку, промовив:

— Тут не буде нам ні батька, ні матері. Батьком нам буде ліс, матір'ю нам буде цей потічок. Він буде нас мити, обпирати, присипляти й будити. Світитиме тут нам наш прапор, грітиме нас сонце. Перед нами — пуша, необроблений ґрунт. Колись ціла Канада була така. Наші перші поселенці багато натруди-

лись, щоб освоїти її, зробити її плодючою, гарною та багатою, такою, якою оце ми бачимо її тепер. Дещо й нам залишилося зробити. Попробуємо й ми тут тих перших початків на новій землі. Ану, закотимо рукави й до праці! Будемо прочищувати цей ґрунт, щоб залишити вже тут свої сліди, свіжі стежечки!

Хлопці взялися до праці. Збирали ріща*) і зносили на одну купу. Визбиравали каміння, били гадюк, виполювали бур'яни. Чола їхні заливав піт, терен колов руки, але їм було приємно: перед ними — хаща, за ними — в широчінь розгорталась прочищена площа. Вона їх тішила, розширяла думки, милувала своїм простором.

Як приїхали з провіантом, то під'їхали вже під самий лісок. Хлопці проходжувались з провідником по площі, простягали шнура, плянували.

— Ми перші тут. І тут буде так, як ми захочемо.

— Цей потічок ще колись буде річкою.

— Тут буде грище, там понад берегом колись збудуємо нові кабіни.

— Це буде клаптик нашої України. Він нагадуватиме нам Запорозьку Січ.

— Ми й свої порядки заведемо тут, як колись на Січі.

— Тут усе в нас буде по-рідному! — говорили хлопці.

Сонце переткало ліс золотом і посміхалося із-за горба. Хлопці спочивали. Одні завели гру під ліском, інші дивилися на рибу в потічку. Петро сидів на камені, писав листа молодшому братові:

“Юрку! Шкодуватимеш, що не пішов з нами на оселю. Ми знайшли тут клаптик рідної України. Тут усе в нас по-рідному. Як приїдеш сюди на другий рік, то тут уже будуть світла, стежечки, посипані піском, травники й нові кабіни. Але ти не будеш знати, як воно виглядало перед тим. Не буде тут уже цієї клуні, у якій ми ночуємо, не буде цієї напіврозваленної криниці. Залишиться хіба ще, на згадку нашої праці, кам'яна гребля на березі потоку! Пам'ятай, що ми тут були перші!”

Він заліпив листа і передав тому, що привіз їм харчі. Просив його, щоб не доручував Юркові, а кинув у поштову скриньку, бо так воно буде цікавіше.

Сонце перенесло золоте своє рядно через свіжу площу й закотилось за гори. Гай затих і потемнів. З ліска на беріжок приповзли тіні. Хлопці запалили ватру. Високо під небо вона піднялася світляним стовпом, озолотила вершки дерев і червоне коло облич. Десь далеко-далеко світилось місто. Почулась пісня: бадьора, лунка.

Хлопці смажили на ватрі ковбаски, пісню за піснею переспівували, потічок воркотів, не вгавав. Може він переймав ці пісні і ніс їх вісткою в широкі моря, щоб прибити до берегів України?

У виструнчених рядах проказали вголос молитву і пішли у клуню спати, думаючи про нову оселю. У відчинені дверцята заглядали до них зорі.

*) Ріща — сухолім, що лежить у лісі.

Віра ВОРСКЛО

НАШ ТАБІР

Наш табір невеличкий —
Наметів тільки сім,
Тече тут близько річка,
А в річці карасі.

З наметів видно гори,
З наметів видно ліс.
О скільки тут простору!
А квітів — море скрізь.

Ми ходимо в походи
Далеко, аж ген-ген,
І маємо пригоди
У мандрах кожен день.

Рослини ми збирали,
Збираємо гриби,
Ми плаваєм, пірнаєм,
І ловим рибу ми.

А потім коло ватри,
Коли пролине день,
Розказуємо жарти,
Співаємо пісень.

ЛЕОНІД МОСЕНДЗ

ПЕРМОАМ

КОТИКА КІКІ

Ілюстрації Євгенії Туркало-Розгін

Жив собі раз кіт
славний на весь світ:
Кікі вдатний і хоробрий,
на мишву, щурів недобрий,
як його ввесь рід.

Ось поліз він раз
у вечірній час
де в Марійки жила киця,
попеляста молодиця,
через перелаз.

Під віконцем став,
потихеньку мняв:
“Вийди, кицю, під віконце,
вже зійшло котяче сонце,
нічки не прогав.

Над ставком в тиші
шепчуть комиші,
будем там ловити мишки,
забавлятимемось трішки,
тільки поспіши!”

“Кікі! Ані-ні!
Й не снилось мені!
Уночі я хочу спати,
із Марійкою дрімати
у солодкім сні!”

Кікі не мовчить,
далі муркотить:
“Вийди швидко кицю-любко,
попелястая голубко,
вийди хоч на мить!”

В дуплі у вербі
жиють, далєбі,
молоденькі пташенята,
будуть вони смакувати,
кицінько, тобі!”

“Не голодна я!
Марійка моя
мені досить дає їсти,
не для мене оці вісті —
вигадка твоя!”

Але Кікі — шур!
Скочив аж на мур,
не вгаває припрошати,
попелясту викликати:
вур, вур, вур, бур, бурр!..

мур

“Кікі! Вже досить!
Забирайся! Цить!
Дай замружить мені очі,
не турбуй світ опівночі,
бо вночі все спить”.

Та Кікі не стих,
під віконце — плиг!
І Марійка глек повненький
набрала води й тихенько
вийшла на поріг.

Та й на Кікі — шух!
Мокрий ввесь кожух!
“Забирайся геть, котяро!
Не було щоб навіть парі!..
І дверима — бух!..

Більше ані раз
через перелаз
не відвідав Кікі кицю
попелясту молодицю
у вечірній час.

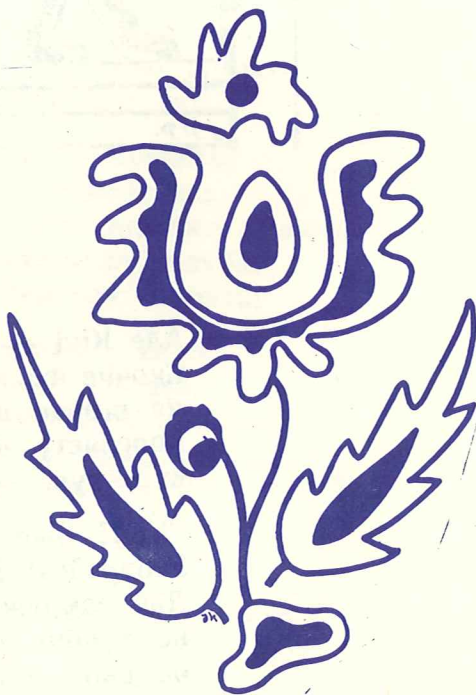
Віра ВОРСКЛО

РАНОК

Уставай мершій, юначе,
Сонце встало вже гаряче
Загартувуй тіло й дух.
Це у сурму сурмить друг,

Юнаки стають у лави,
І фізичні роблять вправи
І лунає голос лунко:
“Юнаки, рівняйтеся! Струнко!

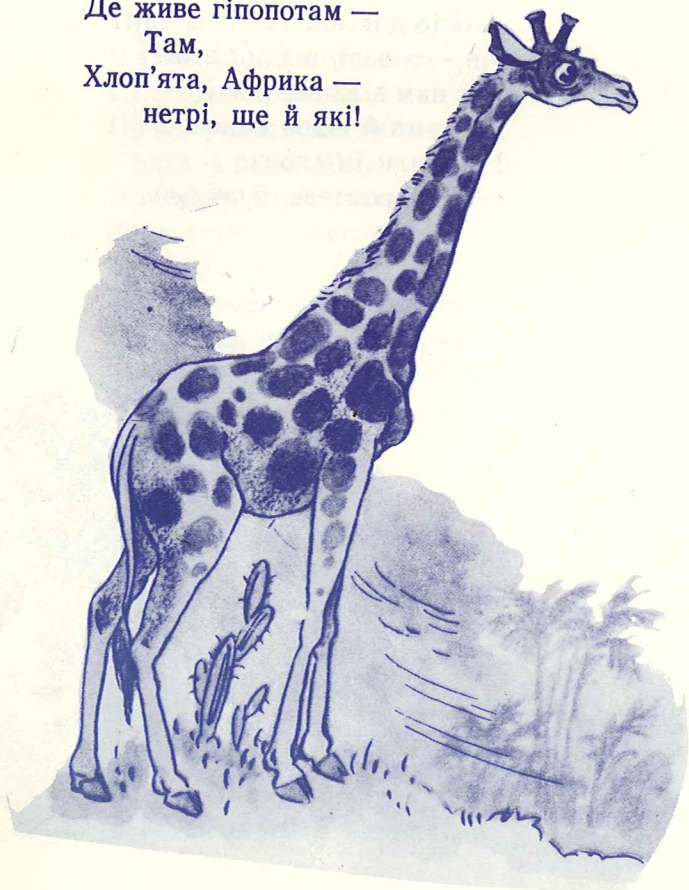
Руки вгору, вниз, убоки,
Крок вперед, і вдих глибокий!
Нахиліться вліво, вправо
— Це для вас найкраща вправа”.

АФРИКА-ЖИРАФРИКА

Там, де точить носоріг
ріг,
Там, де рие крокодил
діл,
Де живе гіпопотам —
Там,
Хлоп'ята, Африка —
нетрі, ще й які!

Там, дівчатка, Африка,
золоті піски,
Там, малята, Африка,
і скажу я вам —
Африка-Жирафрика,
бо й жирафи — там.

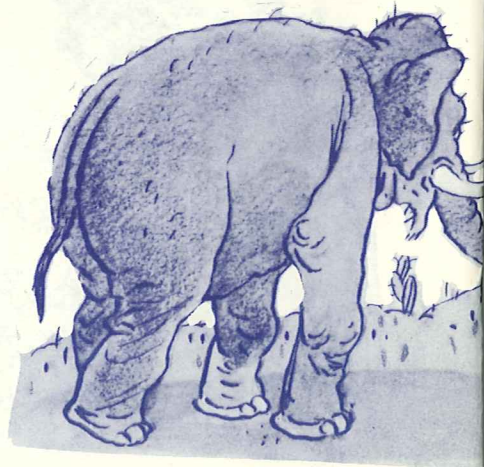
* * *

У лісах в'юнкі ліани,
Мов шатро, гілля густе.
Там кокоси та банани,
Хлібне дерево росте.
Безліч дива взагалі там,
В цій казковій стороні,
Взимку, влітку — літо й літо,—
Хочеш вір, а хочеш — ні.
Звірі й птиці — всім на диво,—
Полічить ніхто б не зміг,—
Знай, живуть собі щасливо
В рідних хащах лісових.
Та одної ночі злої
Спалахнув у тьмі сірник:
В лісі хтось біди накоїв,
Підпалив гілля і зник.
Загула навкруг пожежа:
«Знищу все,— шумить,— зітру!»
І кора, дерев одежа,
Спопелюлась на вітру...
Враз жирафа прибігає,
Тонким голосом кричить:

— Звірі! Африка палає,
Линуть іскри з верховіть!
В мене шия — наче вежа,
Бачу: мчить на нас пожежа!
Гей, папуги! Вам наказ:
Бити байдики не час,
Всі стежини, всі дороги,
Нори, гнізда та берлоги
Облетіти, просим вас,
І гукайте раз-у-раз:
«Підпалили Африку,
зелен ліс до хмар,
Запалала Африка,
скрізь вогонь і жар;
Запалала Африка,
світла далина,
Африка-Жирафрика —
рідна сторона!»
Настовбурчилися папуги,
Вість несуть в усі ліси,
Аж похрипли від напруги,
Позривали голоси.
Розлетілась тая звістка
Від лісів до синіх гір,
І почули тую звістку
Кожна птиця, кожен звір.
І тоді із даліни
У похід пішли слони,—
Мабуть, з тисяча слонів,
Товстоногих топтунів.
Тих слонів силенна-сила
Підбіга до річки Нілу:

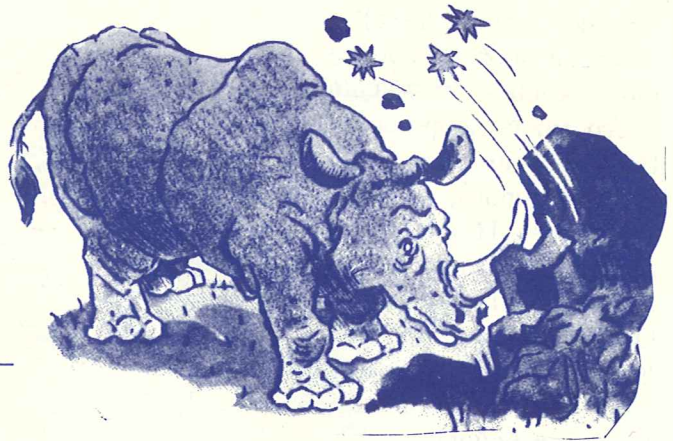
— Звірі! В Африці біда!
Що потрібне там? Вода!
Але з річки крокодили
Піднялись і пробубніли:
— Турбують ви нас посміли?..
І полізли на пісок,
Люті, аж позеленіли,
Тільки зуби цок та цок.
— Що для нас вогонь і дим?
Ми — в воді, відомо всім!
Що нам з вашої біди?
Не дамо й відра води!
І сказали їм слони:
— Посоромтесь, бурчуни!

Це ж палає Африка,
 зелен ліс до хмар,
 Це ж палає Африка —
 скрізь вогонь і жар.
 В небезпеці Африка,
 світла далина,
 Африка-Жирафрика —
 рідна сторона...
 Та зубами крокодили
 Знов заляскали щосили:
 — Не сваріться краще з нами,—
 Ми вже бачили таких! —
 Бо залишитесь... з носами
 Замість хоботів гнучких.

* * *

Враз чиєсь могутнє тіло
 Колихнулося в воді.
 — Бегемот! — слони зраділи.—
 Він pomoже у біді!
 Бегемотику! Хутчіше
 Зубачів провчи як слід:
 Ти в воді — найголовніший,
 В тебе ж он який живіт.
 Ці огидні крокодили
 По воді хвостами б'ють
 І води із річки Нілу
 Нам набрати не дають.
 Закректав тут бегемот
 Та набрав води у рот.
 Потім випив, глянув строго
 На слонів, що стали в ряд:
 — Ви... були... у носорога? —

Запитав, як бюрократ.—
 Ось до нього і звертатись
 В справі цій потрібно вам.
 І поліз собі купатись
 Бегемот-гіпопотам.

* * *

Від байдужої потвори
 Всі слони помчали в гори.
 — Однорогоїй носоріг,
 Ти б нам, друже, допоміг!
 Глянь, палає Африка,
 зелен ліс до хмар,
 Горе в нашій Африці —
 скрізь вогонь і жар,
 В хмарах наша Африка,
 світла далина,
 Африка-Жирафрика —
 рідна сторона!
 Ну, а клятї крокодили
 По воді хвостами б'ють,
 Річку перегородили
 І води нам не дають.
 Носоріг, слонам на подив,
 Знав, що сталось, аж тремтів,
 Вздовж усіх гірських проходів
 Розіслав він скороходів,
 Оленяток-бігунців.
 Наказав їм носорогів
 Скликать плем'я бойове
 (Між ущелин та відрогів
 Однорогоїх носорогів,

Скільки хочете, живе).
Наказав, щоб носороги
Об каміння — та мерщій —
Відгострили добре роги,
Щоб зубатим дати бій.
Вздovж дороги, vzdovж дороги
Тупіт чути. Напрямки
Мчать у гніві носороги,
Мчать до Нілу до ріки.
Ось підбігли, зупинились
Край води на мураві,
І на сонці засвітились
Їхні роги бойові.
З крокодилів лютих жоден
Носа виткнути не міг,
Не хотів же, мабуть, жоден
Налетіть на гострий ріг.
І тоді засурмив
кожен слон,
В тиху воду ступив
кожен слон,
В річку хобот опустив
кожен слон.
Тягнуть воду молодці
залюбки,
І лишилось в тій ріці —
півріки.

* * *

Довго Африка палала,
Полягло лісів чимало.
Бідні звірі аж два дні
Катувалися в огні.

Збилися всі до гурту тісно,
Вкрив їх попіл, наче сніг.
Вже вогонь і дим зловісний
Насувалися на них.
Ждали, бідні, допомоги.
Стих у лісі владний рев,
Бо принишк, смутний
та вбогий,
Навіть цар звіриний — лев.
Поряд полум'я сичало...
Раптом — тупіт з далини,
І жирафа закричала:
— Йдуть пожежники! Слони!
Вмить слони взялися до діла,
У вогонь — води, води.
Люте полум'я заскніло,
Посмутніло, відступило
І... охляло назавжди.

Загасили Африку,
зелен ліс до хмар,
Загасили Африку,
де піски, мов жар,
Врятували Африку, —
мають знов своє, —
Африку-Жирафрику,
де й жирафи є.

ЯК ОЛЕСЯ ПОБУВАЛА В КВІТЦІ

Я розкажу вам казку, хоч вона трохи й дивна. А втім, усі казки трохи дивні бувають, правда ж?

Отже, жили на світі сестричка і братік. Сестричку звали Олеся, а братіка Василь. Олесю зразу можна пізнати: у неї на голові такий гарний білий бант, наче квітка. Платтячко в Олесі рожеве, а ноги коричневі, загоріли на сонці. У будень Олеся бігала зовсім боса, а в неділю надівала біленькі носочки і червоненькі черевички. А Василь, хоч був більший за Олесю, і в будень, і в свято бігав босий. Від цього на ногах у нього висипали курчата, а курчата завжди щемлять, коли біжиш у росу або почнеш мити ноги.

Одного разу каже Олеся:

— Василю, чуєш, Василю, давай гратися в піжмурки.

— Добре, — відповідає Василь, — давай.

І почали вони гратися в піжмурки. Тільки Василь як заховається, то Олеся бігає, бігає, а знайти його не може. Стало їй дуже прикро від цього. Сіла вона і гірко заплакала.

Плаче та й плаче, аж чує, хтось обзивається до неї:

— Чого ти дівчинко, плачеш?

— Як же мені не плакати, — відповіла крізь сльози Олеся.
— Що я заховуюся, то Василь зразу мене знайде, а як Василь заховається, то я шукаю, шукаю, а знайти не можу.

— Ну, добре, — каже той самий голос. — Я тобі допоможу так заховатися, що Василь тебе зроду-звіку не знайде! Ось лізь сюди!

Підводить Олеся очі, і що ж вона бачить? Синю-пресиню, гарну-прегарну квітку. Глянула на неї Олеся та й каже:

— Як же я влізу в тебе, коли я така товстенька, а ти ж зовсім малюсінька, ще й прозора та ніжна.

— То нічого, — відповідає квітка. — Ти тільки простягни вперед ручки.

Простягла Олеся ручки до квітки, і квітка почала більшати. І чим ближче до неї Олесині ручки, тим все більше вона і більше. Ось сховався в ній пальчик, ось уже не видно й руки по лікоть, ось і плечі вже в квіточці. Нарешті і вся Олеся сіла на дні квітки і сидить. А там гарно, затишно, пахтить чимсь

ніжним і кругом холодок. Глянула Олеся крізь ніжні пелюстки, а все навколо таке, наче дивиться вона крізь синє скельце.

“Еге, — думає Олеся, — та тут таки гарно. Хай тепер Василь пошукає мене, хай побігає!”

І справді, Василь скрізь бігає, зазирає за кущі, за горбочки, аж упрів, аж чуб став мокрий, а Олесі не знайде, хоч плач!

Олеся сидить у квітці, сміється, а потім чує: до квітки щось летить. Так гуде, як літак, ще й дзижчить, а само волохате, страшне. Підлетіло до квітки, сіло край пелюсточки, а потім швидко — у квітку!

Ох як злякалася Олеся! Як замахає ручками, як закричить: — Ой, боюся, боюся!

Спинилось воно, побачило дівчику в квітці і каже:

— Чого ти кричиш? Ти не кричи і не бійся мене. Я бджілка.

Глянула Олеся — і справді бджілка перед нею. Хоч і волохатенька, але золотиста, чепурненька, славна. Олеся й питає:

— А ти не вкусиш мене?

— Ні, що ти! — каже бджілка. — Я гарненьких чистеньких дівчаток не чіпаю. Сиди тільки смирененько.

Відсунулася набік Олеся, а бджілка полізла на саме дно квітки, зручно умостилася там, і що ж вона робить? Випускає свій хоботок, встромлює його в денце квітки і починає смоктати. Хоботок прозорий, і бачить Олеся, як по ньому підіймається чистий-пречистий і прозорий, як сльоза, та, мабуть, солодкий, як мед, нектар.

Засовалася Олеся, часто-часто почала облизувати губи язиком та як запхикає!

— Чого ти? — питає бджілка.

— Еге, чого, — відповідає Олеся, — бо мені нектару теж хочеться. Ось відсунься, я теж посмокчу.

Відсунулася бджілка. Олеся лягла на груди і почала язичком облизувати денце квітки. Лиже, лиже, а нектару не дістане й трохи.

Заплакала Олеся, сльози так і котяться з очей, прозорі, великі, як горох.

— Чуєш, Олесю, — каже бджілка, — ти не плач. Як хочеш,

то летімо до мене додому, а там ласощів усяких стільки, що й не перепробуєш усіх!

Усмінулася Олеся. Потім засмутилася.

— Як же я полечу, коли в мене крилець немає?

— А ти на мене сідай. Отак. От і добре! Міцно держися тільки!

Сіла Олеся на бджілку, обхопила руками їй шию, бджола замахала крильцями, загула і полетіла.

І прилетіли вони додому до бджілки. А дім у неї дерев'яний, на два поверхи. Сам дім білий-білий, а покрівля блакитна. І тільки долетіли до порога цього будиночка, як звідти запахло медом. Олеся облизалася й каже:

— А чого тут так смачно пахне?

— Бо тут бджілки з нектару мед роблять. Ось ходім глянемо.

Як зайшла Олеся в середину, як глянула, так мало не зомліла. Усе в тому будиночку було зроблено з меду. І стіл, і стільці, і вікна, і занавісочки, і ножі, і виделки, навіть клямка на дверях і та з меду! Стоїть Олеся, дивиться, а слинка так і тече.

— Ти, може, меду хочеш? — питає бджілка.

— Еге ж, хочу, — відповідає Олеся і каже це так тихенько, тихенько...

— То добре. Сідай отут.

Посадила бджілка Олеся за стіл, принесла цілу миску з медом, хлібницю з хлібом. Тільки і миска, і хлібниця, і хліб — усе з меду. І мед у мисці теж медяний.

— Ну, їж.

Взяла Олеся медяну ложку, шматочок медяного хліба, набрала меду в ложку, їсть, а мед такий солодкий, такий смачний, що вона не помітила, як і ложки кусочок відкусила.

От коли наїлася меду Олеся!

Наїлася, посиділа трохи і враз згадала про Василя.

— Ой, лишенько! Та це ж він, бідолашний, бігає скрізь та шукає мене! Мабуть, стомився вже!

Шкода стало Олесі брата. Вона підвелася, виглянула у віконце та як закричить з усієї сили:

— Василю, Василю, я осьдечки! — і... прокинулася. Бо, бачте, все це їй — і про квітку, і про бджілку, і про мед — приснилося, бо сховавшись у бур'яні, вона прилягла та й заснула.

Василь теж хотів, щоб йому приснилось таке, та тільки нічого в нього не вийшло. Не люблять Василя квіти — він їх шаблею дерев'яною січе. А Олеся здмухує з них вранішню росу і притуляє до носа. От вони і люблять її.

Грицько БОЙКО

ГУСИ-ГУСЕНЯТА

Гуси-гусенята
На ніжки
Одягли червоні
Панчішки.

І пішли рядком
До корита
Свіжої водиці
Попити.

Напились води
Гусенята,
Почали купатись,
Пірнати.

Гуси-гусенята
Сердиті:
Дуже близько дно
У кориті!

А. М'ЯСТКІВСЬКИЙ

ГОРОБЕЦЬ

Малюнки В. ГОЛОЗУБОВА

Коли б мав горобець
Топірець,
Він би ясена зрубав,
Собі хатку збудував.
Та немає в горобця
Топірця.

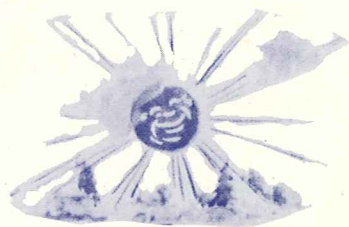
КИЦЯ ПРОКИДАЄТЬСЯ

Киця прокидається,
Лапками вмивається.

Зайчик прокидається,
Лапками вмивається.

Сонце прокидається,
Хмарками вмивається.

Ну, а я за звичкою
Вмиюся водичкою.

Частина учнів української школи в Саншайні з керівником школи Д. Носярою (Австралія) на концерті для батьків. Це одна з кращих шкіл в Австралії. Усі учні цієї школи — читачі „Соняшника”.

Фото: І. Святківський.

„СОНЯШНИК”, ілюстрований місячник для дітей.

Редактор — Петро Волиняк

Передплата на рік: Канада — 3.00 дол., США — 3.50 дол. Австралія й Англія — 20 шилінгів, інші країни — рівновартість 3.00 долярів.

Передплату і все листування слати на адресу:

**“NOWI DNI”, Box 452, Term. “A”
Toronto, Ont., Canada.**